

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 159/2016-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2016 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti JUDAS výrobnotechnická spoločnosť, s. r. o., Bohdanovce nad Trnavou 372, právne zastúpenej advokátom JUDr. Milanom Švecom, Vajnorská 98 D, Bratislava, ktorou namieta porušenie základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 69/2008, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti JUDAS výrobnotechnická spoločnosť, s. r. o., o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. februára 2016 doručená sťažnosť spoločnosti JUDAS výrobnotechnická spoločnosť, s. r. o. (ďalej aj „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Martin (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 69/2008.

V rámci odôvodnenia sťažnosti sťažovateľka najprv poukazuje na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 157/2013 z 10. septembra 2013, ktorým ústavný súd rozhodol, že právo spoločnosti JUDAS výrobnotechnická spoločnosť, s. r. o., na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy bolo porušené postupom Okresného súdu Martin v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 69/2008, pričom ústavný súd prikázal Okresnému súdu Martin konať v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 69/2008 bez zbytočných prietáhov a spoločnosti JUDAS výrobnotechnická spoločnosť, s. r. o., priznal zadosťučinenie v sume 1 000 € a trovy konania v sume 247 €.

Následne sťažovateľka poukazuje na ďalšie rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 64/2015 z 18. februára 2015, ktorým bola jej sťažnosť, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, odmietnutá ako zjavne neopodstatnená.

Porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy sťažovateľka odôvodňuje takto:

„Rozsudok Okresného súdu Martin bol žalobcovi - teda právnenému zástupcovi sťažovateľovi doručený až dňa 12.12.2013. Voči označenému rozsudku podal žalobca odvolanie dňa 18.12.2013. Dňa 30.1.2014 bola právnenému zástupcovi žalobcovi doručené odvolanie žalovaného a výzva Okresného súdu Martin zo dňa 27.1.2014 na možnosť podať vyjadrenie k odvolaniu. Odvolanie žalovaného je datované dňa 21.1.2014, prezenčná pečiatka súdu je s dátumom doručenia dňa 23.1.2014. Na základe telefonického dopytu bola právnenému zástupcovi žalobcu poskytnutá informácia, že rozsudok bol žalovanému doručený dňa 7.1.2014.“

Z uvedeného sťažovateľke vyplýva, že *„písomné vyhotovenie rozsudku bolo žalobcovi doručené dňa 12.12.2013 a žalovanému dňa 7.1.2014, teda s rozdielom 26 kalendárnych dní. O tejto skutočnosti sa žalobca a jeho právny zástupca dozvedel telefonickým dopytom v spisovej kancelárii Okresného súdu Martin po doručení výzvy na vyjadrenie k odvolaniu, ktorá bola doručená dňa 30.1.2014.“*

Sťažovateľka je na základe uvedeného toho názoru, že „doručením rozsudku žalovanému až po uplynutí lehoty žalobcu na podanie odvolania voči rozsudku bolo jednoznačne porušená Ústavou Slovenskej republiky v čl. 47 ods. 3 garantovaná zásada rovnosti účastníkov konania. Označeným postupom, Okresný súd Martin porušil zásadu rovnosti účastníkov konania a tým v súdnom konaní zvýhodnil žalovaného. Takýmto postupom porušil princíp rovnosti a umožnil žalovanému zistiť, nielen či žalobca vo veci podal odvolanie, ale umožnil sa mu s jeho obsahom oboznámiť a následne podať odvolanie, na prípravu ktorého tým mal oveľa viac času ako je zákonná pätnásťdňová lehota. Žalovaný vo svojom odvolaní uviedol, že odvolanie podáva aj s ohľadom na skutočnosť, že žalobca rozsudok napadol odvolaním v celom rozsahu.“

Keďže sťažovateľka bola toho názoru, že v predmetnom konaní na okresnom súde boli porušované jej ústavné práva, dožadovala sa v priebehu roku 2015 na okresnom súde, Krajskom súde v Žiline (ďalej len „krajský súd“) ako nadriadenom súde, ako aj na Ministerstve spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) vysvetlenia, „akým spôsobom a prečo bol rozsudok Okresného súdu Martin zo dňa 7.11.2013 doručený žalovanému až dňa 7.1.2014 a či v takom prípade nezmeškal lehotu na podanie odvolania a či Krajský súd v Žiline nemal toto odvolanie zamietnuť“. Taktiež sa dožadovala na ministerstve prešetrenia postupu doručovania súdnych rozhodnutí a žiadala o posúdenie disciplinárnej zodpovednosti zákonnej sudkyne.

Na základe uvedeného je sťažovateľka toho názoru, že vyčerpala všetky právne prostriedky na zabezpečenie ochrany svojich práv a poslednou možnosťou je podanie tejto ústavnej sťažnosti, ktorú podáva v súlade s § 53 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

V závere sťažovateľka rekapituluje, že porušenie svojich v sťažnosti označených základných práv „vidí... najmä v tom, že všeobecný súd opäť porušil svoje povinnosti, nedoručil rozsudok včas, porušil zásadu rovnosti účastníkov konania, umožni) žalovanému

prevziať rozsudok na 29.deň, považoval jeho odvolanie za podané včas a Krajský súd o ňom rozhodol a neskúmal, či bolo podané včas vzhľadom na neštandardný spôsob jeho doručovania, čo je v rozpore s princípmi spravodlivosti“.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR postupom Okresného súdu Martin v konaní č. 17 Cb/69/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Martin prikazuje v konaní č. 17 Cb/69/2008 postupovať v súlade so zákonom a zakazuje sa mu pokračovať v porušovaní základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 Ústavy SR.

3. Okresný súd Martin je povinný do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť finančné zadostučinenie sťažovateľovi vo výške 5.000,- EUR... na účet právneho zástupcu sťažovateľa.

4. Okresný súd Martin je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania vo výške 352,37 EUR... do 15 dni od doručenia tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa.“

Ústavný súd je viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v zákone o ústavnom súde. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s požiadavkami vyplývajúcimi z § 50 v spojení s § 56 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet a rozsah konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Tvrdenia o porušení iných základných práv a práv, ktoré sťažovateľka uvádza v texte sťažnosti mimo petitu (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd), je potrebné považovať iba za súčasť jej argumentácie (III. ÚS 149/04, II. ÚS 65/07, IV. ÚS 279/07, III. ÚS 64/2015).

Sťažovateľka namieta – vychádzajúc z petitu sťažnosti – porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, a to postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Cb 69/2008.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodne iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 47 ods. 3 ústavy všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní.

Z príloh priložených k sťažnosti, ako aj z uznesenia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 64/2015 z 18. februára 2015 vyplýva, že sťažovateľka už v sťažnosti doručenej ústavnému súdu 25. marca 2014 namietala okrem iného aj porušenie svojho základného práva na rovnosť účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy postupom okresného súdu v namietanom konaní spočívajúcom v doručení rozsudku okresného súdu sp. zn. 17 Cb 69/2008 zo 7. novembra 2013 žalovanému, tak ako to je už uvedené, teda „*až po uplynutí lehoty žalobcu na podanie odvolania.*“ (teda na tom istom skutkovom základe, ako je prezentovaný v tejto sťažnosti). Keďže sa táto námietka sťažovateľky nepremietla do petitu sťažnosti doručenej ústavnému súdu 25. marca 2014, bola vo vzťahu k námietke porušenia tohto základného práva odmietnutá podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnená.

Taktiež z rozsudku krajského súdu sp. zn. 14 Cob 71/2014 z 9. októbra 2014, ktorým bolo rozhodnuté o odvolaniach sťažovateľky a žalovaného podaných proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 17 Cb 69/2008 zo 7. novembra 2013, vyplýva, že sťažovateľka predmetnú námietku doručenia tohto rozsudku uplatnila aj v odvolacom konaní, pričom krajský súd sa s ňou vysporiadal takto: *«Žalobca vo svojom vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného tiež uviedol, že rozsudok súdu prvého stupňa mu bol doručený dňa 12.12.2013, pričom odvolanie podal už dňa 18.12.2013. žalovanému však rozsudok okresného súdu doručený dňa 07.01.2014 a odvolanie podal dna 21.01.2014, súdu bol doručený dňa 23.01.2014, z čoho vyvodzoval porušenie princípu rovnosti účastníkov konania, pretože žalovanému bol rozsudok doručený až po uplynutí vyše jedného mesiaca od doručenia rozsudku žalobcovi, teda žalovaný mal možnosť podať odvolanie o mesiac neskôr, navyše, mal možnosť nahliadnuť do súdneho spisu a zistiť, či žalobca odvolanie podal, vakom rozsahu a ako ho odôvodnil.» Zároveň žalobca žiadal, aby „odvolací súd vyvodil z uvedených skutočností dôsledky“ (č. l. 1547 spisu). V rovine tejto argumentácie žalobcu považuje krajský súd za dôležité poukázať na to, že odvolací súd je viazaný v odvolacom konaní rozsahom a dôvodmi podaného odvolania. Odvolací súd uvádza, že zásada rovnosti strán v súdnom procese, sa prejavuje vytváraním rovnakých procesných podmienok*

subjektov, o ktorých právach a povinnostiach rozhoduje súd (PL. ÚS 43/95, II. ÚS 121/02). Pod rovnakým postavením účastníkov možno rozumieť iba také procesné postavenie, ktoré zabezpečí spravodlivý proces. Požiadavka spravodlivého procesu v sebe obsahuje zásadu, zaručujúcu pre každú stranu v procese mať rovnakú možnosť obhajovať svoje záujmy a zároveň vylučujúcu mať možnosť podstatnej výhody voči protistrane. Obsah práva rovnosti ako jedného z určujúcich ústavno-právnych princípov občianskeho súdneho procesu spočíva v tom, že všetci účastníci občianskeho súdneho konania (osobitne sporového konania), ako aj iného civilného procesu, majú rovnaké procesné práva a povinnosti, ktoré uplatňujú a plnia za rovnakých procesných podmienok, bez zvýhodnenia alebo diskriminácie niektorej z procesných strán. Nerozhoduje procesné postavenie alebo procesná pozícia účastníka, nie je podstatné ani to, ktorý z účastníkov sa stane žalobcom a ktorý z účastníkov je žalovaný (II. ÚS 35/02). Táto zásada, vyjadrujúca „právo na spravodlivý proces“, nutnosť rovnakých „pravidiel hry“, alebo tiež „princíp rovnosti“, sa premieta predovšetkým v ustanoveniach, upravujúcich vedenie konania a priebeh dokazovania. V podstate rovnosť účastníkov v súdnom konaní, ako prirodzený dôsledok rovnosti všetkých občanov je upravená v ust. § 18 OSP.

Právo na spravodlivé súdne konanie teda v sebe zahŕňa princíp rovnosti zbraní (rozhodnutie vo veci *Monnel a Morris c. Spojené kráľovstvo* z 2. marca 1987, séria A, č. 115, s. 23, § 62), princíp kontradiktórneho prerokovania veci (rozhodnutie vo veci *Mantovanelli c. Francúzsko* z 28. apríla 1991, séria A, č. 211, s. 27, § 67), právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia (rozhodnutie vo veci *Van de Hurk c. Holandsko* z 30. novembra 1987, séria A, č. 127-B, s. 35, § 53) a právo byť prítomný na konaní a osobne sa vyjadriť k svojej záležitosti. Z práva na spravodlivý proces vyplýva a, povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie vo veci *Kraska c. Švajčiarsko* z 29. apríla 1993, séria A, č. 254-B, s. 49, § 30) (IV. ÚS 163/08-12 15. mája 2008). Krajský súd pripomína, že princíp rovnosti zbraní - jedna z črt širšieho ponímania spravodlivého procesu - vyžaduje, aby každá strana mala primeranú možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do zjavnej nevýhody voči jej oponentovi (pozri *Dombo Beheer B. V. v. Holandsko*, rozsudok z 27. októbra 1993, séria A č. 274, str. 19.

ods. 33; *Ankerl v. Switzerland*, rozsudok z 23. októbra 1996, *Reports of Judgments and Decision 1996-V*, str. 1567-68, ods. 38).»

Z uvedeného bolo krajskému súdu zrejmé, že «*pokiaľ žalovaný prostredníctvom svojho právneho zástupcu prevzal doručovaný rozsudok prostredníctvom pošty neskôr ako žalobca a nevyužil pritom ihneď, resp. bezodkladne začiatok lehoty na podanie odvolania, tak ako žalobca (rozsudok „doručený dňa 12.12.2013“ a odvolanie podané „dňa 18.12.2011“), je však potrebné zvýrazniť, že obidvom účastníkom plynula od doručenia napadnutého rozsudku okresného súdu rovnaká odvolacia lehota v trvaní 15 dní, že je výsostne na vôli účastníka konania, kedy doručovanú zásielku preberie (pričom samozrejme treba mať pritom na mysli úložnú lehotu) a kedy podá odvolanie (netreba pripomínať, že táto lehota je limitovaná samozrejme dĺžkou lehoty na podanie odvolania). Z uvedeného preto podľa záverov odvolacieho súdu nevyplývalo porušenie uvedenej zásady, leda že by žalobca nemal primeranú možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré by ho stavali do zjavnej nevýhody voči jeho oponentovi, pretože dôvody napadnutého rozsudku: s ktorými nesúhlasil, predsa nebol, závislé od argumentácie protistrany. V prípade podanom odvolaní, ale boli viazané výlučne na dispozičné oprávnenie a vôli samotného účastníka konania v tomto prípade žalobcu.».*

Krajský súd ako súd odvolací „*považoval za relevantne rovnako tak odvolacie dôvody žalobcu, ako aj žalovaného, ktoré vo vyššie uvedenom odôvodnení svojho rozhodnutia jednotlivo, konkrétne a adresne posudzoval a následne vyčerpávajúco ich vyhodnocoval, ktoré poukazovali na nedostatočné vyhodnotenie žalobcom uplatneného nároku žalobou, ako aj nároku žalovaného uplatneného vzájomným návrhom...*“.

Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

V uvedenom článku ústavy je zakotvený princíp subsidiarity, podľa ktorého ústavný

súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať sťažnosťami iba vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred všeobecným súdom.

Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tohto základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonne upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06). Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Ako vyplýva z príloh k sťažnosti, sťažovateľka využila svoje právo podať proti namietanému postupu okresného súdu v označenom konaní odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd (krajský súd o odvolaní sťažovateľky rozhodol rozsudkom sp. zn. 14 Cob 71/2014 z 9. októbra 2014).

Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľky v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci

na jej prerokovanie.

Navyše, sťažnosť je podľa ústavného súdu aj oneskorene podaná (doručená bola ústavnému súdu 8. februára 2016, pričom na poštovú prepravu bola odovzdaná 4. februára 2016) , keďže podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ústavnému súdu ani nie je jasné, od ktorého momentu začala sťažovateľka počítat' plynutie lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, keď posledné vyjadrenie ministra spravodlivosti Slovenskej republiky z 19. novembra 2015 bolo právnenému zástupcovi sťažovateľky doručené 25. novembra 2015.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberat' sa ďalšími návrhmi sťažovateľky. Napriek tomu ústavný súd k námietke sťažovateľky týkajúcej sa porušenia princípu rovnosti zbraní považuje za potrebné dodať, že krajský súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 14 Cob 71/2014 z 9. októbra 2014 jej dal na túto námietku správnu a vyčerpávajúcu odpoveď.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2016